

GİRESUN İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 Eğitim ve Öğretim Yılı 2. Dönem 1. Ortak Yazılı (**MAZERET**) Sınavı
Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 10. Sınıf

Adı ve Soyadı :
Sınıfı/ Şubesi :
Öğrenci Numarası :
Okulu :

CEVAP ANAHTARI

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 10 soru bulunmaktadır.
2. Sınav 100 (yüz) tam puan üzerinden değerlendirilecektir. Tüm sorular 10 puan değerindedir.
3. Süre 40 dk.

1. Tanzimat Edebiyatı dönemi romanında yanlış Batılılaşma, kölelik ve cariye gibi konular ön plana çıkmaktadır. Bu romanlar kurgu bakımından zayıf, teknik anlamda yetersizdir.

Romanların yetersiz ve zayıf olmasının sebebi nedir?

CEVAP: (10 puan)

- ✓ Türk edebiyatında ilk roman örnekleri Tanzimat Döneminde yazılmaya başlamıştır. Bu dönem romanlarının hem ilk defa yazılıyor olması hem de bu dönem yazarlarının romanı insanları eğitmek, okuyuculara bilgi vermek amacıyla kullandıkları araç olarak görmelerinden dolayı teknik anlamda yetersizdir.
- ✓ Açıklama doğrultusunda yazılan diğer cevaplar doğru kabul edilecektir.

2. Her Ankara denildikçe beyninin içinde bir manzara canlanırdı. Hele son zamanlarda ecnebi işgali altında bir zindan hâline giren İstanbul'da bir kaçış ve kurtuluş parolası gibi kulaktan kulağa fısıldanan, her fısıldanısta gözlerde bir ümit ve intizar ışığı parlatan ve o gizliliği kendisine esrarlı bir cazibe veren Ankara kelimesi, ideal Ankara'nın adı, zihinde bir hayal ülkesi olarak yaşayan bu yeri âdeta bir masal iklimi hâline sokmuştu. Bir an geldi ki kendi yaşında bütün genç evlilerin, kendinden taze nişanlı kızların haber bekledikleri yer Ankara oldu. Babasının her sabah, gazetesini açarken "Bakalım Ankara'dan ne havadis var?" yahut "Gene Ankara'ya dair havadisleri menetmiş olacaklar." diye söylenişleri bir gün başlangıcının en alışılmış sesleri arasına girmişti.

Verilen paragrafta öne çıkan milli ve manevi değerimizi yazarak yorumlayınız.

CEVAP 2: (10 puan)

- ✓ Paragrafta, işgal altındaki İstanbul'dan Ankara'ya duyulan özlem ve umut vurgulanmaktadır. Ankara, burada sadece bir şehir olarak değil, bağımsızlığın, kurtuluşun ve özgürlüğün sembolü olarak ele alınmıştır. İnsanların gözünde Ankara, bir kurtuluş kapısı, bir umut ışığı ve bir diriliş merkezi olarak şekillenmiştir. Özellikle "kulaktan kulağa fısıldanan", "gözlerde ümit ışığı parlatan" gibi ifadeler, halkın bağımsızlık arzusunu ve Ankara'ya olan inancını pekiştirmektedir.
- ✓ Babanın sabahları gazete açarken Ankara'dan gelecek haberleri merak etmesi, halkın kaderini bu şehre bağladığını ve milli birlik ve beraberlik duygusunun ne kadar güçlü olduğunu göstermektedir. Millî Mücadele'nin merkezi olan Ankara, Türk milleti için bir umut kaynağı olmuş ve manevi bir değer kazanmıştır. Bütün bu anlatılanlardan hareketle "vatan sevgisinin milli bir değer olarak ön plana çıktığı da görülmektedir.

3. Halit Ziya Uşaklıgil'in, bağlı olduğu edebî dönemin umutlarını, umutsuzluklarını, hayal kırıklıklarını yarattığı Ahmet Cemil karakteri üzerinden anlattığı romanının ismini yazınız.

CEVAP: (10 puan)

Mai ve Siyah

4. Orada durarak bakıyordu, belki onlar içeride idiler, o mutlu nişanlılar: Behlül'le Nihal... Acı bir gülümseyişle dudakları titriyordu, birden bunu düşünmemek için benliğini zorlardı, kafasından geçen bu şeyin babasını hüznlendirmesinden korkuyordu. Artık bundan sonra hayatını babasına borçlu değil miydi? Yalnız ona?

Şimdi bu baba kız yaşamak için birbirine bağlı, muhtaçtılar. Bunu yinelerken kafasından bir şimşek hızıyla bir korku geçiriyordu: Ya ikisinden biri yalnız kalırsa? Sonra bu korkudan kaçmak için babasını çekiyor:

- Artık kaçalım, diyordu ve gözlerini kapayarak yürekten bir dua ile o korkuya cevap veriyordu:

- Birlikte, hep birlikte, yaşarken ve ölürlen...

Aşk-ı Memnu/ Halit Ziya Uşaklıgil

Metnin üslup özelliklerini belirleyiniz. (3 madde yazınız)

CEVAP: (4+3+3)

Metnin dili sadedir.

Soru sorma tekniği kullanılmıştır.

Eksilteli cümle söz konusudur.

Diyaloglara yer verilmiştir.

Benzetmeler mevcuttur.

5. Bir zamanlar küçük bir kasabada yaşayan yaşlı bir bilge vardı. Kasaba halkı ona sık sık danışır, hayatla ilgili sorular sorardı. Bir gün genç bir adam bilgeye giderek, "Hayatta en önemli şey nedir?" diye sordu.

Bilge, hafifçe gülümsedi ve elindeki küçük taşa baktı. Sonra taşı suya attı. Taşın suya düşmesiyle birlikte halkalar oluştu ve yavaş yavaş genişledi. Bilge genç adama dönerek, "Gördüğün gibi, küçük bir taş bile suyun yüzeyinde dalgalar oluşturur. Hayatta yaptığımız her şey de tıpkı bu taş gibi etrafımıza etki eder. Sözlerimiz, davranışlarımız, hatta en küçük seçimlerimiz bile başkalarını etkiler. Bu yüzden hayatta en önemli şey, nasıl bir iz bıraktığını bilmektir" dedi.

Verilen metni dikkate alarak yazarın vermek istediği ana fikri açıklayınız. Sizce hayatımızdaki küçük seçimler gerçekten büyük sonuçlar doğurabilir mi? Günlük hayattan bir örnek vererek düşüncenizi destekleyiniz.

CEVAP: (5+5)

a) Yaptığımız en küçük eylemlerin bile çevremiz üzerinde bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Bilgenin suya attığı taşın oluşturduğu dalgalar, hayatımızdaki seçimlerin ve davranışlarımızın başkalarını nasıl etkileyebileceğini anlatan bir metaforudur. Bu, insanların birbirleriyle olan ilişkilerinde daha dikkatli ve düşünceli olmaları gerektiğini gösterir. Sonuç olarak, metin bize, hayatta her hareketimizin bir iz bıraktığını ve bu nedenle sorumlu, duyarlı ve bilinçli bir şekilde hareket etmemiz gerektiğini anlatmaktadır.

b) Hayatımızdaki küçük seçimler gerçekten büyük sonuçlar doğurabilir. Örneğin, bir arkadaşımıza moral vermek için söylediğimiz birkaç güzel söz, onun gününü güzelleştirebilir ve motivasyonunu artırabilir. Tam tersi, düşünmeden söylenen kırıcı bir söz de bir kişinin kendisini kötü hissetmesine neden olabilir.

c) Cevaplar doğrultusunda yazılan diğer cevaplar doğru kabul edilecektir.

6. (...) Mevsimin modasına göre bazen koyu, bazen açık renkli epey dar elbisesi, bal renginde eldivenleri, ufak fesi ile yan taraftan görünen yüzünün bir yarısı frenk gömleğinin dimdik duran yüksek yakasıyla örtülmüştü. Bihruz Bey, yeleşinden aşağı ellerinin yarısından fazlası yine o gömleğin uzun kolları içinde saklanmış bir şekilde arabanın ön tarafında hayvanların dizginlerini tutuyordu. Parlak düğmesi, lâcivert örtüsü, malta renginde olan açık ve dar pantolonu, diz kapaklarına kadar çıkan uzun konçlarının bu yukarıdan tersine kıvrılmış tarafı beyaz, oradan aşağısı siyah çizmeleri ve beyinkinden daha açık olan büyük fesiyle seyis de kendine ait olan yerde oturarak beyefendinin hareketlerine dikkat ediyordu.(...)

Araba Sevdası- Recaizade Mahmut Ekrem

Türk edebiyatının ilk realist romanı olan “Araba Sevdası”ndan alınan metinde, realizm akımının metne yansıyan üç özelliğini açıklayınız.

CEVAP: (4+3+3)

1. Realizm akımında gerçekçi gözlemlere önem verilmektedir. Verilen metinde de ana kahramanın giyimi detaylı bir şekilde sunulmuştur.
2. Realizm akımında yazar kendi kişiliğini gizler, olaylara müdahale etmez. Verilen metinde yazar, kahramanın giyimi üzerinden herhangi bir beğeni yorumuna gitmemiş sadece gözlemlerini ifade etmiştir.
3. Bu akımda üslubun açık, sağlam, yapmacıksız, söz oyunlarından uzak olmasına önem verilir. Verilen metinde de yazarın söz oyunlarından uzak, açık ve sağlam bir üslubu olduğu görülmektedir.
4. Verilen örnekler doğrultusunda yazılan diğer cevaplar doğru kabul edilecektir.

7. Yorulmuştum. Kapıcı beni odasına götürdü. Elimi yüzümü şöyle bir yıkayabildim. Yine biraz sütlü kahve içtim. Çok güzeldi. Dışarıya çıktığım zaman gün ağarmıştı. Marengo’yu denizden ayıran tepeler üstünde gökyüzü kıpkızıldı. Tepelerin üzerinden aşan rüzgâr tuz kokuları getiriyordu. Ne zamandır kırlara çıkmamıştım, anam ölmeseydi, diye düşünüyordum, kim bilir ne güzel gezip eğlenirdim. (Yabancı, Albert Camus)

Yukarıdaki metinde hangi bakış açısı kullanılmıştır? Bu bakış açısının işlevi nedir?

CEVAP: (6+4)

Kahraman Bakış Açısı kullanılmıştır. Metne gerçeklik duygusunun katılmasını sağlamıştır.

8. Aşağıdaki cümlelerin türlerini yazınız.

CEVAP: (4+3+3)

Cümle	Yüklemnin türüne göre	Öge dizilişine göre	Anlamına göre
Babamın sözlerini vaktinde hiç dinlemedim ben.	FİİL	DEVİRİK	OLUMSUZ

9. Verilen metinde parantez ile gösterilen yerlere uygun noktalama işaretlerini getiriniz.

1911 () 1923 yılları arasında etkili olan Milli Edebiyat Dönemi aynı zamanda Türk toplumunun en çalkantılı yıllarına denk gelir() Bu dönem içerisinde ülke() Balkan Savaşları'nda büyük toprak kayıpları yaşamış, I. Dünya Savaşı()na katılıp birçok cephede savaşmış, işgaller ve sürgünlerle çok sıkıntılı yıllar geçirmiştir()

CEVAP: (2+2+2+2+2)

1911(-)1923 yılları arasında etkili olan Milli Edebiyat Dönemi aynı zamanda Türk toplumunun en çalkantılı yıllarına denk gelir(.) Bu dönem içerisinde ülke(,) Balkan Savaşları'nda büyük toprak kayıpları yaşamış, I. Dünya Savaşı(') na katılıp birçok cephede savaşmış, işgaller ve sürgünlerle çok sıkıntılı yıllar geçirmiştir(.)

10. Verilen cümlelerdeki yazım yanlışlarını düzelterek yazınız.

Türk destanlarında ağaç -özellikle çınar yada kayın- gündelik hayattan alınarak kutsallık kazandırılmış ve böylece ağaca olağan üstü bir özellik verilmiş bir motiftir. İnsanın yaratılışı ile ilgili bir Türk efsanesinde Tanrı, yer yüzündeki dokuz insan cinsini bu insanlardan önce yarattığı dokuz dallı bir ağacın gölgesinde barındırmıştır. Ağaçların gökden indiğine inanıldığından kamların (şamanların) davulları üzerine ay ve yıldız resimlerinin yanısıra kayın ağacı resmi yapmışlardır.

CEVAP: (2+2+2+2+2 Puan)

Türk destanlarında ağaç -özellikle çınar **ya da** kayın- gündelik hayattan alınarak kutsallık kazandırılmış ve böylece ağaca **olağanüstü** bir özellik verilmiş bir motiftir. İnsanın yaratılışı ile ilgili bir Türk efsanesinde Tanrı, **veryüzündeki** dokuz insan cinsini bu insanlardan önce yarattığı dokuz dallı bir ağacın gölgesinde barındırmıştır. Ağaçların **gökten** indiğine inanıldığından kamların (şamanların) davulları üzerine ay ve yıldız resimlerinin **yanı sıra** kayın ağacı resmi yapmışlardır.